

пракси тог времена. Овом приликом се присећам расправе коју сам на ту тему водио са генералним секретаром Уставног суда Југославије, Урошем Голубовићем, током моје посете 1978. године. Он је покушао да истакне, користећи практичне примере судија Уставног суда који нису били правници (већ углавном политичари), да то може бити корисно за процес доношења одлука таквог суда.

4. Утицај југословенског Устава из 1963. године на уставну регулативу уставног судства Чехословачке 1991. године То је најмање што сам могао да кажем о важности коју у Републици Чешкој придајемо 50-годишњици установе Уставног суда Србије (и других уставних судова у тадашњој Југославији). Желим да додам, прецизности ради, да је то модел који је примењен када је Уставни суд чехословачке федерације *de facto* почео са радом 1992. године, имајући у виду начело јединства власти (иако без уставно загарантоване водеће улоге комунистичке партије). Огромна већина поменутих одредаба интегрисана је у Уставни закон о Уставном суду. Иницирајуће друштвене функције Уставног суда нису више важиле у условима демократске владавине права, али је основа модела, тј. поштовање положаја Савезне скупштине, остала непромењена.

Наравно, прошло је више од 20 година откако се поглавље постојања наших федерација завршило. Наши уставни судови сада раде у потпуно другачијим условима независних држава, а Чешка Република је уз то већ десет година део друге заједнице држава, Европске уније. Тиме се отвара читав низ нових питања.

Измењени су само процес и последице одлука о усклађивању уставних закона федерације и република. Као прво, Уставни суд више није могао одлучивати без учешћа уставних судова република, јер је члан 3. (б) горенаведеног уставног закона уређивао да ће „у случајевима неусклађености између уставних закона Чешког националног савета и Словачког националног савета и уставних закона Савезне скупштине, Уставни суд захтевати мишљење уставног суда дате републике пре него што донесе сопствену пресуду“.

Овде се може приметити да је необично ојачана позиција уставних закона република, иако не у мери у којој је то учињено у југословенском Уставу из 1974. године, у члану 378, по коме је Уставни суд био овлашћен да само изрази мишљење о сукобу између федералног и републичког устава. Због тога нису биле предвиђене никакве експлицитне одредбе за даљи законски поступак у случају да до таквог сукоба дође, што је створило предуслове за правно дословно нерешиве ситуације у федерацији, у којој није било једне преовладавајуће политичке снаге. У таквим околностима, ослањање на политичке нагодбе представља сигуран пут у пакао. И на крају – ни једној од бивших комунистичких федерација није пошло за руком да уставним путем пронађе решење за очување федерације (Совјетски Савез – спорови о ваљаности референдума, Југославија – без коментара,